

Університет Григорія Сковороди у Переяславі,
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, 08401.
e-mail: marmul61@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5589-9338>
Researcher ID: F-4924-2019

Новак Наталія Петрівна, начальник

Новотроїцька державна податкова інспекція Генічеського управління Головного управління ДФС у Херсонській області

вул. Гагаріна, 14, смт. Новотроїцьке, Новотроїцький район, Херсонська область, 75300.

e-mail: natali.novak74@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9929-1391>

Researcher-ID: <http://researcherid.com/rid/3153670>

Халілов Едем Діляверович, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Херсонський державний аграрно-економічний університет

вул. Стрітенська, 23, м. Херсон, 73006.

e-mail: edemhalilov89@ukr.net

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Мармуль Лариса Александровна, доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры экономики

Университет Григория Сковороды в Переяславе,

ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав, 08401.

e-mail: marmul61@ukr.net

Новак Наталья Петровна, начальник

Новотроицкая государственная налоговая инспекция Генического управления Главного управления ГФС в Херсонской области

ул. Гагарина, 14, пгт. Новотроїцьке, Новотроїцький район, Херсонская область, 75300.

e-mail: natali.novak74@ukr.net

Халилов Эдем Дильверович, соискатель второго (магистерского) уровня высшего образования

Херсонский государственный аграрно-экономический университет

ул. Стретенская, 23, г. Херсон, 73006.

DATA ABOUT THE AUTHORS

Marmul Larisa, Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Economics

Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

30, Sukhomlynsky Str., Pereiaslav, Ukraine, 08401

marmul61@ukr.net

Novak Natalia, Chief

Novotroitska State Tax Inspection of the Henichesk Department of the Main Department of the State Fiscal Service in the Kherson Region

14, Gagarina Str., urban-type settlement Novotroitske, Novotroitske District, Kherson Region, 75300.

e-mail: natali.novak74@ukr.net

Khalilov Edem, student of the secondary (master's) level of higher education

Kherson State Agrarian and Economic University

23, Stritenska Str., Kherson, 73006.

Подано до редакції 01.12.2021

Прийнято до друку 18.12.2021

УДК 338.432:657.471

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-51-32-39>

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Пилипенко К. А.

Коваль С. В.

Кучеренко М. А.

Предметом дослідження є теоретичні й практичні аспекти обліку та аналізу витрат операційної діяльності аграрних підприємств, їх впливу на фінансові результати, а також пропозиції щодо оптимізації.

Метою статті є визначення та узагальнення особливостей обліку й аналізу витрат операційної діяльності аграрних підприємств, встановлення їх впливу на фінансові результати господарювання та розробка пропозицій щодо оптимізації.

Методологічною основою статті є монографічний, системно-структурного аналізу і синтезу, бухгалтерського обліку, економіко-статистичні методи.

Результати статті. Встановлено, що облік витрат операційної діяльності регламентується НП(С)БО та його відповідними формами. Їх інформація є основною підставою для їх всебічного аналізу. Його проведення дозволило визначити їх постійне збільшення та виявити його чинники. Виявлено, що в структурі витрат операційної діяльності провідне значення мають собівартість продукції, адміністративні витрати, витрати на збут та інші. Також саме вони значним чином формують фінансові результати аграрних підприємств. Тому саме з їх оптимізацією пов'язане підвищення прибутків як основного фінансового результату.

Галузь застосування результатів. Отримані результати можуть бути використані у навчальних закладах вищої освіти, в аграрних підприємствах та інших суб'єктах агробізнесу.

Висновки. Встановлено, що в структурі витрат операційної діяльності найбільшу питому вагу займає собівартість продукції, витрати на оплату праці, адміністративні витрати та витрати на збут. Вони характеризуються суттєвим збільшенням протягом трьох останніх років через постійне зростання їх складників. Тому їх оптимізація, як показує здійснений аналіз операційної діяльності аграрного підприємства, ґрунтується на скороченні собівартості продукції шляхом підвищення продуктивності використання ресурсів та праці, а також скороченні адміністративних витрат внаслідок удосконалення організації бізнесово-виробничих процесів. Зміна витрат операційної діяльності є фактором впливу на динаміку показників фінансових результатів суб'єктів господарювання, а саме валового прибутку і прибутку від операційної діяльності.

Ключові слова: аграрні підприємства, операційна діяльність, витрати, облік, аналіз, собівартість, оптимізація, фінансові результати, управління.

УЧЕТ И АНАЛИЗ РАСХОДОВ ОПЕРАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Пилипенко К. А.

Коваль С. В.

Кучеренко Н. А.

Предметом исследования являются теоретические и практические аспекты учета и анализа затрат операционной деятельности аграрных предприятий, их влияния на финансовые результаты, а также предложения по оптимизации.

Целью статьи является определение и обобщение особенностей учета и анализа затрат операционной деятельности аграрных предприятий, установление их влияния на финансовые результаты хозяйствования и разработка предложений по оптимизации.

Методологической основой статьи является монографический, системно-структурный анализ и синтез, бухгалтерский учет, экономико-статистические методы.

Результаты статьи. Установлено, что учет расходов операционной деятельности регламентируется НП(С)БУ и его соответствующими формами. Их информация является основным основанием для их всестороннего анализа. Его проведение позволило определить их постоянное увеличение и выявить его факторы. Установлено, что в структуре расходов операционной деятельности ведущее значение имеют себестоимость продукции, административные расходы, расходы на сбыт и другие. Также именно они значительно формируют финансовые результаты аграрных предприятий. Поэтому именно с их оптимизацией связано повышение доходов, как основного финансового результата.

Область применения результатов. Полученные результаты могут быть использованы в учебных заведениях высшего образования, аграрных предприятиях и других субъектах агробизнеса.

Выводы. Установлено, что в структуре расходов операционной деятельности наибольший удельный вес занимает себестоимость продукции, затраты на оплату труда, административные расходы и затраты на сбыт. Они характеризуются существенным увеличением в течение трех последних лет из-за постоянного роста их составляющих. Поэтому их оптимизация, как показывает проведенный анализ операционной деятельности аграрного предприятия, основывается на сокращении себестоимости продукции путем повышения производительности использования ресурсов и труда, а также сокращении административных затрат в результате усовершенствования организации бизнес-производственных процессов. Изменение затрат операционной деятельности является фактором влияния на динамику показателей финансовых результатов хозяйствующих субъектов, а именно валовой прибыли и прибыли от операционной деятельности.

Ключевые слова: аграрные предприятия, операционная деятельность, расходы, учет, анализ, себестоимость, оптимизация, финансовые результаты, управление.

ACCOUNTING AND ANALYSIS OF OPERATING EXPENDITURE OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Pylypenko Kateryna

Koval Svetlana

Kucherenko Mykola

The subject of research is the theoretical and practical aspects of accounting and analysis of operating costs of agricultural enterprises, their impact on financial results, as well as proposals for optimization.

The purpose of the article is to identify and summarize the features of accounting and analysis of operating costs of agricultural enterprises, establishing their impact on financial performance and development of optimization proposals.

The methodological basis of the article is a monograph, system-structural analysis and synthesis, accounting, economic and statistical methods.

The results of the article. It is established that the accounting of operating expenses is regulated by the NP (S) BU and its relevant forms. Their information is the main basis for their comprehensive analysis. Its implementation allowed to determine their constant increase and identify its factors. It was found that the cost of production, administrative costs, marketing costs and others are of paramount importance in the structure of operating expenses. They are also the ones who significantly shape the financial results of agricultural enterprises. Therefore, it is their optimization that increases profits as the main financial result.

Field of application of results. The results can be used in higher education institutions, agricultural enterprises and other agribusiness entities.

Conclusions. It is established that in the structure of operating costs the largest share is the cost of production, labor costs, administrative costs and marketing costs. They have been characterized by a significant increase over the last three years due to the constant growth of their components. Therefore, their optimization, as shown by the analysis of operating activities of agricultural enterprises, is based on reducing the cost of production by increasing the productivity of resources and labor, as well as reducing administrative costs due to improved organization of business and production processes. Changes in operating expenses are a factor influencing the dynamics of financial performance of economic entities, namely gross profit and profit from operating activities.

Key words: agricultural enterprises, operating activities, costs, accounting, analysis, cost, optimization, financial results, management.

JEL Classification: H410; O130; Q120

Постановка проблеми. Облік та аналіз структури й динаміки витрат операційної діяльності є одним із найважливіших напрямів оцінювання ефективності функціонування суб'єктів підприємницької діяльності у сільському господарстві. Він дозволяє на основі отриманих результатів визначити продуктивність використання ресурсів, праці; статті витрат та їх коригування за необхідності; є основою для тактичного і стратегічного планування та управління. У більш широкому розумінні ті або інші операційні витрати, їх оцінка та діагностика є підставою для уточнення спеціалізації і навіть горизонтальної та вертикальної диверсифікації аграрного виробництва. Тому їх всебічні дослідження, особливо в умовах конкретних підприємств, є актуальними та мають практичне значення для забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідно зазначити, що проблеми обліку та аналізу операційних витрат вивчалися, переважно, науковцями-економістами у галузі бухгалтерського обліку, аналізу і оподаткування. Зокрема, мова йде про публікації Т. Маренич, Л. Мармоль, В. Плаксієнка, В. Савчука та інших авторів. У цих роботах здійснено наголос, переважно на висвітлення облікових аспектів проблеми. Зокрема, це організація та здійснення аналітичного й синтетичного обліку статей витрат, незавершеного виробництва, собівартості готової продукції та її реалізації. Проте питання аналізу операційних витрат, особливо у контексті визначення їх впливу на забезпечення фінансових результатів господарювання, вимагають поглиблених досліджень.

Мета статті. Метою дослідження є визначення та узагальнення особливостей обліку й аналізу витрат операційної діяльності аграрних підприємств, встановлення їх впливу на фінансові результати господарювання та розробка пропозицій щодо оптимізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Облік витрат операційної діяльності аграрних підприємств в Україні ґрунтується на застосуванні відповідних Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), Плану рахунків, первинних документів. Основоположне значення у його регламентації має НП(С)БО 1. Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», у формі № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» відображаються такі види витрат операційної діяльності підприємств і організацій [1, с. 268]:

- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (рядок 2050);
- адміністративні витрати (рядок 2130);
- витрати на збут (рядок 2150);
- інші операційні витрати (рядок 2180).

Вказана облікова інформація дозволяє провести аналіз структури і динаміки витрат операційної діяльності аграрних підприємств та здійснити висновки й рекомендації для подальшої їх оптимізації. В якості прикладу доцільно розглянути відоме в Україні сільськогосподарське підприємство плодоовочевої спеціалізації повного виробничого циклу – з поля до столу. Йдеться про товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «Полтава-Сад».

Засноване у 2020 р., підприємство розміщене в Полтавському районі полтавської області та відзначається виробництвом екологічно чистої плодоовочевої сировини та виробів з неї. І виробництво, і продукція отримали відповідні міжнародні сертифікати якості. За поставками продукції підприємство співпрацює з відомими вітчизняними ритейл-мережами «Сільпо», «Мегамаркет», «Велика кишеня», транспортною компанією «Інтерсіті+», іншими компаніями, де є структурні підрозділи з реалізації продуктів харчування (мережа автозаправних комплексів (АЗК) «ОККО» та ін.).

Операційні витрати підприємства за 2018-2020 рр. представлені у табл. 1.

Таблиця 1. Структура і динаміка витрат операційної діяльності у ТОВ «Полтава-Сад» Полтавської області за 2018-2020 рр.

Вид витрат	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Зміни (+,-) 2020 р. до 2018 р.		
	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	суми, тис. грн	частки, в. п.	у %
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	111071	88,6	74095	84,0	185117	88,2	+74046	-0,4	+66,7
Адміністративні витрати	5405	4,3	5023	5,7	6239	3,0	+834	-1,3	+15,4
Витрати на збут	1005	0,8	1681	1,9	4585	2,2	+3580	+1,4	у 4,6 р.б.
Інші операційні витрати	7875	6,3	7393	8,4	13979	6,6	+6104	+0,3	+77,5
Усього витрат операційної діяльності	125356	100,0	88192	100,0	209920	100,0	+84564	-	+67,5
Усього витрат	134877	x	92885	x	212690	x	+77813	x	+57,7
Частка операційних витрат у витратах, %	x	92,9	x	94,9	x	98,7	x	+5,8	x

Як показує аналіз представлених даних, їх обсяг є досить значним і у 2020 р. дорівнював 209920 тис. грн. Порівняно з 2018 р., збільшення склало понад 84564 тис. грн. або 67,5%. Такі значні обсяги витрат пояснюються специфікою та напрямом виробничої спеціалізації підприємства, а значна динаміка зростання – постійним підвищенням паливно-мастильних матеріалів, садивних матеріалів, зростанням фонду оплати праці, витрат на рекламу та реалізацію готової продукції [2, с. 179].

Необхідно зазначити, що у структурі витрат операційної діяльності частка собівартості продукції (товарів, робіт, послуг) у 2020 р. порівняно з 2018 р. збільшилася на 74046 тис. грн або на 66,7%. Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати зросли відповідно на 834 тис. грн (на 15,4%), 3580 тис. грн (у 4,6 разів) та 6104 тис. грн (на 77,5%), що пояснюється вже вказаними чинниками. Наразі, у структурі операційних витрат частка собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) знизилася з 88,6 до 88,2%, адміністративних витрат – із 4,3 до 3,0%, а частка витрат на збут підвищилася з 0,8 до 2,2%, інших операційних витрат – із 6,3 до 6,6%. Зменшення собівартості продукції свідчить про ефективність менеджменту підприємства щодо її оптимізації за рахунок підвищення продуктивності використання ресурсів та ефективності виробництва [3, с. 59]. Позитивним чинником є досить значне зменшення адміністративних витрат за рахунок покращення організації діяльності. Підвищення витрат на збут та інших пояснюється зростанням частки логістично-транспортної складової у їх структурі, а також додатковими витратами на міжнародну сертифікацію відповідності витрат і готової продукції.

Отже, загальна величина витрат операційної діяльності за період дослідження зросла на 84564 тис. грн, що становить 67,5%, а найменша їх сума була в 2019 р. При цьому усі витрати підприємства збільшилися дещо меншими темпами та в менших обсягах – на 77813 тис. грн (57,7%). У результаті цього частка витрат операційної діяльності у загальній сумі витрат підвищилася з 92,9% у 2018 р. до 98,7% у 2020 р. Динаміка витрат операційної діяльності у ТОВ «Полтава-Сад» за 2018-2020 рр. наведена на рис. 1.

Наступним етапом у методології аналізу операційних витрат є їх оцінка та діагностика за елементами.

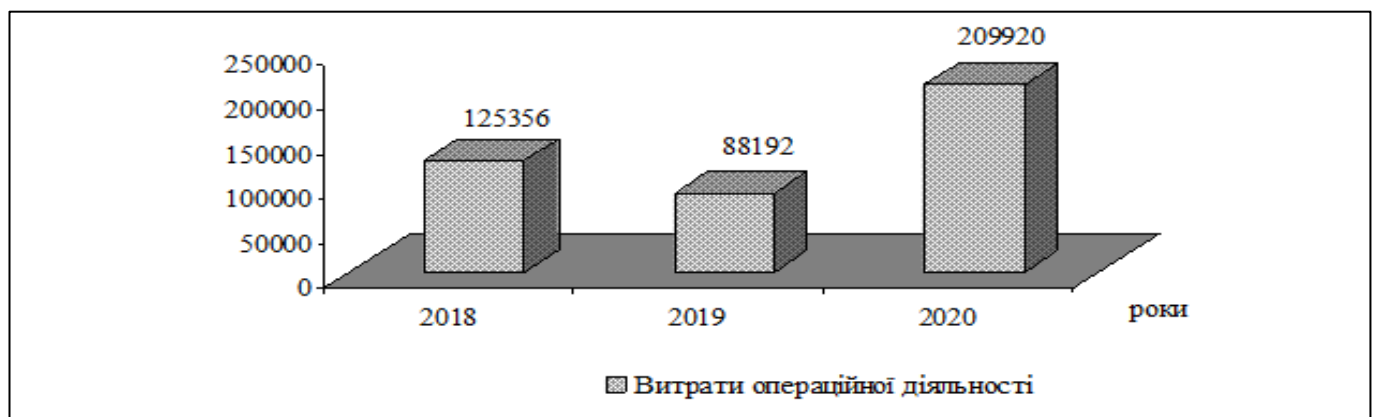

Рисунок 1. Динаміка витрат операційної діяльності у ТОВ «Полтава-Сад» за 2018-2020 рр., тис. грн

У розділі III форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» НП(С)БО наводяться такі економічні елементи операційних витрат:
 - матеріальні затрати (рядок 2500);

- витрати на оплату праці (рядок 2505);
- відрахування на соціальні заходи (рядок 2510);
- амортизація (рядок 2515);
- інші операційні витрати (рядок 2520).

Обліково-економічна інформація про них у такому розрізі дозволяє проаналізувати структуру і динаміку операційних витрат за елементами у ТОВ «Полтава-Сад» за 2018-2020 рр. (табл. 2). Отже, в структурі операційних витрат за елементами найбільшу частку мають матеріальні затрати – 42,4 % у 2020 р. Далі йдуть інші операційні витрати – 34,6; витрати на оплату праці, амортизація та відрахування на соціальні заходи – відповідно 11,2, 9,4 і 2,4 % (рис. 2). Як показують дані табл. 2 та рис. 2, суттєвих змін у структурі операційних витрат за період дослідження не відбулося.

Таблиця 2. Структура і динаміка операційних витрат за елементами у ТОВ «Полтава-Сад» за 2018-2020 рр.

Елемент операційних витрат	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Зміни (+,-) 2020 р. до 2018 р.		
	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	суми, тис. грн	частки, в. п.	у %
Матеріальні затрати	56806	40,1	67576	42,7	93362	42,4	+36556	+2,3	+64,4
Витрати на оплату праці	17182	12,1	20975	13,2	24602	11,2	+7420	-0,9	+43,2
Відрахування на соціальні заходи	3741	2,7	4564	2,9	5301	2,4	+1560	-0,3	+41,7
Амортизація	16955	12,0	20266	12,8	20555	9,4	+3600	-2,6	+21,2
Інші операційні витрати	46889	33,1	44929	28,4	76125	34,6	+29236	+1,5	+62,4
Усього операційних витрат за елементами	141573	100,0	158310	100,0	219945	100,0	+78372	-	+55,4

За інформацією табл. 2, серед елементів операційних витрат збільшилися усі види витрат, а особливо матеріальні затрати та інші операційні витрати – відповідно, на 64,4 і 62,4%. Загальна величина операційних витрат за елементами збільшилися на 78372 тис. грн або 55,4%.

Наступні дослідження мають бути спрямовані на визначення впливу динаміки операційних витрат на зміну показників фінансових результатів.

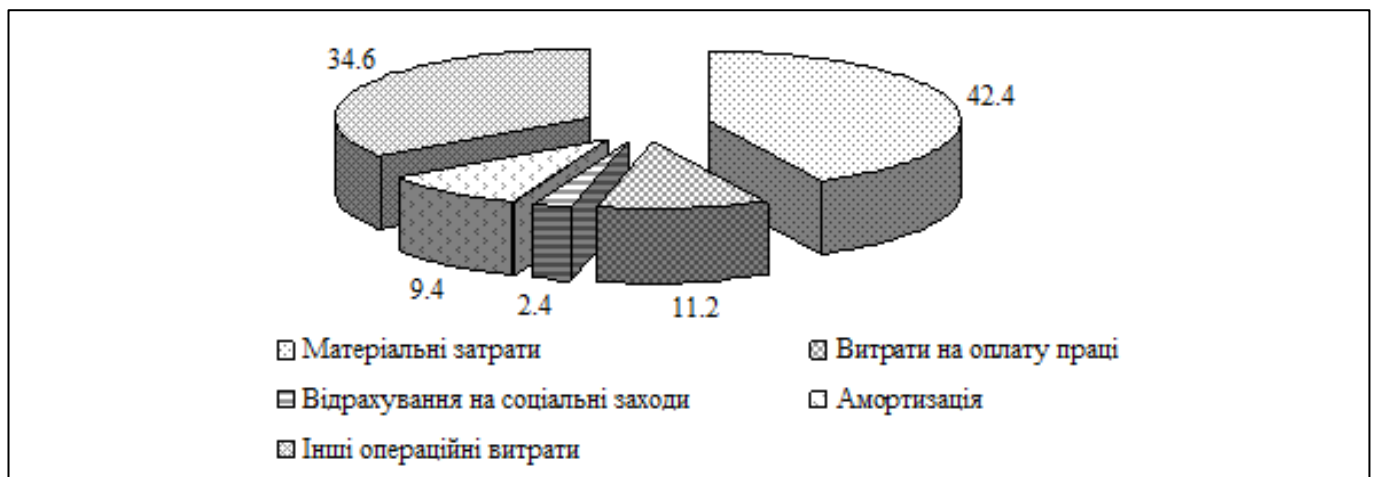

Рисунок 2. Структура операційних витрат за елементами у ТОВ «Полтава-Сад» за 2020 р.

Аналіз фінансових результатів є одним із найважливіших напрямів оцінювання ефективності господарської діяльності підприємств [4, с. 175]. За інформацією форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» можна здійснити аналіз чинників формування, структури та динаміки фінансових результатів ТОВ «Полтава-Сад» за період 2018-2020 рр. (табл. 3).

Отже, в 2020 р. порівняно з 2018 р. чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшився на 59,5%, собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) зросла на 66,7%, а валовий прибуток збільшився на 34,9%. При цьому частка валового прибутку в чистому доході знизилась з 22,5 до 19,0% (на 3,5 в. п.).

Прибуток від операційної діяльності зменшився на 16,1% унаслідок випереджального зростання операційних витрат порівняно з операційним доходом. Прибуток до оподаткування та чистий прибуток збільшилися на 15,0%. Величина чистого прибутку дорівнює величині прибутку до оподаткування, оскільки підприємство не є платником податку на прибуток [5-7]. Наразі, спостерігається нестійка динаміка показників валового прибутку, прибутку від операційної діяльності та чистого прибутку в ТОВ «Полтава-Сад» за 2018-2020 рр. Її значення наведено на рис. 3.

Таблиця 3. Формування, структура та динаміка фінансових результатів діяльності ТОВ «Полтава-Сад» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2020 р. у % до 2018 р.
	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	143362	×	95394	×	228679	×	159,5
Операційні витрати	125356	100,0	88192	100,0	209920	100,0	167,5
у тому числі:							
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	111071	88,6	74095	84,0	185117	88,2	166,7
б) адміністративні витрати	5405	4,3	5023	5,7	6239	3,0	115,4
в) витрати на збут	1005	0,8	1681	1,9	4585	2,2	у 4,6 р.б.
г) інші операційні витрати	7875	6,3	7393	8,4	13979	6,6	177,5
Валовий прибуток	32291	×	21299	×	43562	×	134,9
У % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	×	22,5	×	22,3	×	19,0	×
Інші операційні доходи	6824	×	12564	×	2077	×	30,4
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	24830	×	19766	×	20836	×	83,9
Фінансові та інвестиційні доходи	405	×	313	×	3	×	0,7
Фінансовий та інвестиційні витрати	9521	×	4693	×	2770	×	29,1
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	15714	×	15386	×	18069	×	115,0
Чистий фінансовий результат: прибуток	15714	×	15386	×	18069	×	115,0
У % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	×	11,0	×	16,1	×	7,9	×
У % до валового прибутку	×	48,7	×	72,2	×	41,5	×

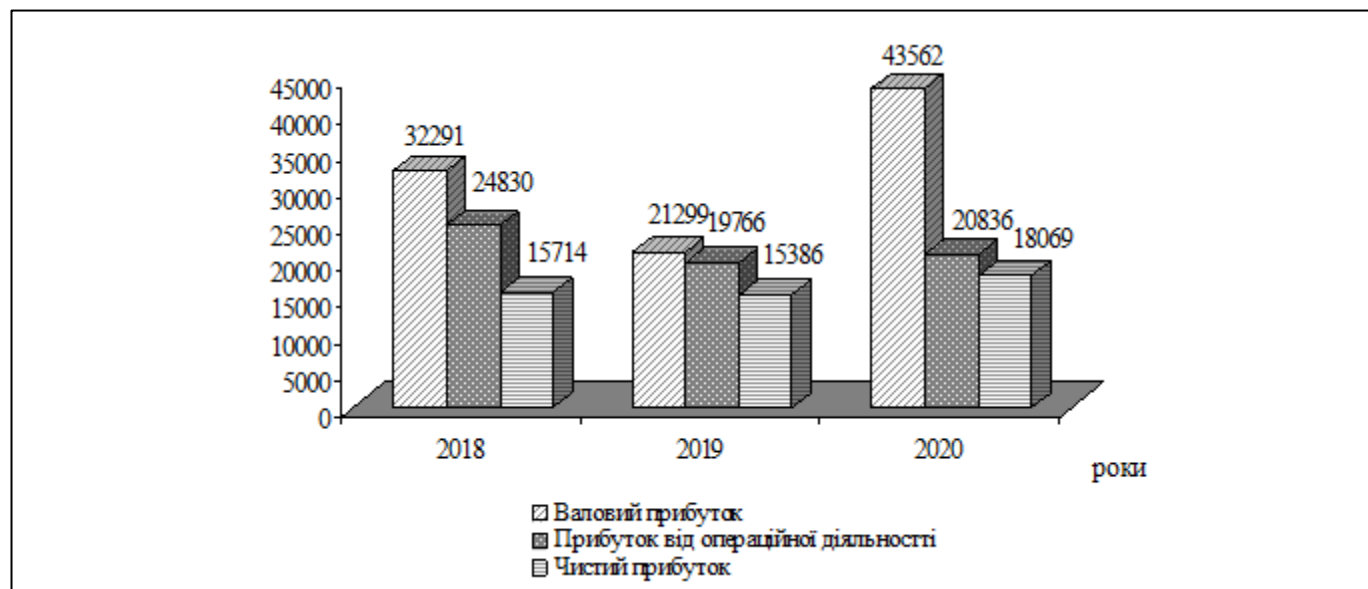

Рисунок 3. Динаміка показників валового прибутку, прибутку від операційної діяльності та чистого прибутку в ТОВ «Полтава-Сад» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Отже, факторами збільшення прибутку (зменшення збитку) від операційної діяльності є: 1) зростання валового прибутку, збільшення інших операційних доходів (прямий вплив); 2) зменшення адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат (зворотний вплив); 3) зростання чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), збільшення інших операційних доходів (прямий вплив); 4) зменшення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат (зворотний вплив).

Висновки. Встановлено, що в структурі витрат операційної діяльності найбільшу питому вагу займає собівартість продукції, витрати на оплату праці, адміністративні витрати та витрати на збут. Вони характеризуються суттєвим збільшенням протягом трьох останніх років через постійне зростання їх складників. Тому їх оптимізація, як показує здійснений аналіз операційної діяльності аграрного підприємства,

ґрунтується на скороченні собівартості продукції шляхом підвищення продуктивності використання ресурсів та праці, а також скороченні адміністративних витрат внаслідок удосконалення організації бізнесово-виробничих процесів. Зміна витрат операційної діяльності є фактором впливу на динаміку показників фінансових результатів суб'єктів господарювання, а саме валового прибутку і прибутку від операційної діяльності. Особливу увагу в процесі факторного аналізу фінансових результатів на перспективу необхідно звернути на найбільш суттєву складову їх формування – валовий прибуток, або прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – результат основної операційної діяльності аграрного підприємства повного відтворювального циклу.

Список використаних джерел

1. Прядко В. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами. *Економічний аналіз*. 2018. Том 28. № 4. С. 265–270.
2. Плаксієнко В. Я. *Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах*. К.: ЦУЛ, 2014. 464 с.
3. Адамовська В. С., Брітан Н. В. Удосконалення управлінського обліку витрат операційної діяльності як один з напрямів бізнес-адміністрування. *Агросвіт*. 2015. № 8. С. 58–61
4. Мармуль Л. О. *Ефективність використання основних засобів аграрних підприємств: монографія*. К.: ННЦ ІАЕ, 2017. 208 с.
5. Адамовська В. С., Брітан Н. В. Удосконалення управлінського обліку витрат операційної діяльності як один з напрямів бізнес-адміністрування. *Агросвіт*. 2015. № 8. С. 58–61.
6. Ігнатенко М. М., Мармуль Л. О. *Облік, оцінка й діагностика фінансово-економічних результатів діяльності у стратегічному менеджменті підприємств і організацій*. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Вип. 6(11). URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/11-2017-ukr>
7. Куць Т. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробництва сільськогосподарської продукції. *Регіональна економіка та управління*. 2017. № 1 (14). С. 79–83.
8. Romaniuk I. A. *The main aspects of innovation and investment activities of the enterprises of rural tourism. Innovative tools for socio-economic systems' development: monograph*. Ed. by O. Mandych, A. Ostenda. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, 2019. С. 240-246.
9. Лаговська О. А., Легенчук С. Ф., Кузь В. І., Кучер С. В. *Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник*. Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2017. 416 с.
10. Ігнатенко М. Здійснення автоматизації бухгалтерського обліку аграрних підприємств на засадах впровадження нових програмних продуктів і моделей. *Аграрна економіка*. 2019. № 42. URL: <https://economic-bulletin.com/index.php/journal/article/view/555/580>
11. Пчелинська Г. В. Варіативність оцінки в управлінні витратами підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія : Економічні науки. 2018. № 1. С. 72–77.

References

1. Priadko V. V. (2018). *Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia vytratamy [Accounting and analytical support for cost management]*. *Ekonomichnyi analiz – Economic analysis*, 28/4. 265–270.
2. Plaksiienko V. Ya. (2014). *Bukhhalterskyi oblik u vyrobnychkykh ta ahroservisnykh kooperatyvakh [Accounting in production and agricultural cooperatives]*. K.: TsUL, 464 s.
3. Adamovska V. S., Britan N. V. (2015). *Udoskonalennia upravlinskoho obliku vytrat operatsiinoi diialnosti yak ody z napriamiv biznes-administruvannia [Improving management accounting of operating costs as one of the areas of business administration]*. *Ahrosvit – Agrosvit*, 8. 58–61
4. Marmul L. O. (2017). *Efektivnist vykorystannia osnovnykh zasobiv ahrarnykh pidpriemstv [Efficiency of use of fixed assets of agricultural enterprises] : monohrafiia*. K.: NNTs IAE, 208 s.
5. Adamovska V. S., Britan N. V. (2015). *Udoskonalennia upravlinskoho obliku vytrat operatsiinoi diialnosti yak ody z napriamiv biznes-administruvannia [Improving management accounting of operating costs as one of the areas of business administration]*. *Ahrosvit – Agrosvit*, 8. 58–61.
6. Ihnatenko M. M., Marmul L. O. (2017). *Oblik, otsinka y diahnostryka finansovo-ekonomichnykh rezultativ diialnosti u stratehichnomu menedzhmenti pidpriemstv i orhanizatsii [Accounting, evaluation and diagnosis of financial and economic performance in the strategic management of enterprises and organizations]*. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia – Eastern Europe: Economy, Business and Management*, 6(11). URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/11-2017-ukr>
7. Kuts T. V. (2017). *Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia vytratamy vyrobnytstva silskohospodarskoi produktsii [Accounting and analytical support for cost management of agricultural products]*. *Rehionalna ekonomika ta upravlinnia – Regional economy and management*, 1 (14). 79–83.
8. Romaniuk I. A. (2019). *The main aspects of innovation and investment activities of the enterprises of rural tourism. Innovative tools for socio-economic systems' development: monograph*. Ed. by O. Mandych, A. Ostenda. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, pp. 240-246.
9. Lahovska O. A., Lehenchuk S. F., Kuz V. I., Kucher S. V. (2017). *Bukhhalterskyi oblik v upravlinni pidpriemstvom [Accounting in enterprise management]: navchalnyi posibnyk*. Zhytomyr: Zhytomyrskyi derzhavnyi tekhnolohichnyi universytet, 416 s.

10. Ihnatenko M. (2019). *Zdiisnennia avtomatyzatsii bukhhalterskoho obliku ahrarnykh pidpriemstv na zasadakh vprovadzhennia novykh prohramnykh produktiv i modelei [Implementation of automation of accounting of agricultural enterprises on the basis of the introduction of new software products and models]. Ahrarna ekonomika – Agrarian economy, 42. URL: <https://economic-bulletin.com/index.php/journal/article/view/555/580>*

11. Pchelynska H. V. (2018). *Variatyvnist otsinky v upravlinni vytratamy pidpriemstva [Variability of assessment in the management of enterprise costs]. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Seriya : Ekonomichni nauky – International scientific journal «Internauka». Series: Economic Sciences, 1. 72–77.*

ДАНИ ПРО АВТОРІВ

Пилипенко Катерина Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

Полтавський державний аграрний університет
вул. Сковороди 1/3, м. Полтава, 36003, Україна
e-mail: kateryna.pylypenko@pdaa.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3170-1208>
Researcher ID: Q-9306-2016

Коваль Світлана Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Херсонський державний аграрно-економічний університет

вул. Стрітенська, 23, м. Херсон, 73006, Україна
e-mail: koval_s_2017@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5830-5750>

Кучеренко Микола Анатолійович, старший викладач кафедри фінансів, обліку та оподаткування, Університет Григорія Сковороди у Переяславі

вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, 08401, Україна
e-mail: mak24.75@meta.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7840-0755>

ДАНИЕ ОБ АВТОРАХ

Пилипенко Екатерина Анатольевна, доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры бухгалтерского учета и экономического контроля,

Полтавский государственный аграрный университет, г. Полтава, Украина.
e-mail: kateryna.pylypenko@pdaa.edu.ua

Коваль Светлана Викторовна, кандидат экономических наук, доцент кафедры учета и налогообложения, Херсонский государственный аграрно-экономический университет,

ул. Сретенская, 23, г. Херсон, 73006, Украина
koval_s_2017@ukr.net

Кучеренко Николай Анатольевич, старший преподаватель кафедры финансов, учета и налогообложения, Университет Григория Сковороды в Переяславе,

ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав, 08401, Украина
e-mail: mak24.75@meta.ua

DATA ABOUT THE AUTHORS

Pylypenko Kateryna, Doctor of Science (Economics), Professor, Professor of the Department of Accounting and Economic Control,

Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine,
e-mail: kateryna.pylypenko@pdaa.edu.ua

Koval Svetlana, Candidate of Economics, Associate Professor Department of Accounting and Taxation, Kherson State agrarian and economic University,

Str. Sretenskaya, 23, Kherson, 73006, Ukraine
koval_s_2017@ukr.net

Kucherenko Mykola, Senior Lecturer of the Department of Finance, Accounting and Taxation, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav,

street Sukhomlinskoho, 30, Pereyaslav, 08401, Ukraine
e-mail: mak24.75@meta.ua

Подано до редакції 15.11.2021

Прийнято до друку 12.12.2021